

NA, SZÓVAL... – JOHN CLEESE

Egy Monty Python alapító memoárja

Aki nekiveselkedik John Cleese önéletrajzának, abban bízok, hogy mindent megtud az abszurd humor mesteréről, lehetőség szerint nem kevés anekdotával spekulálva. Ez a remény csak részben teljesül, hiszen a humorista ezúttal a Monty Python összeállásával zárja le önéletrajzának első szakaszát. Azt mindenesetre megtudjuk a könyvből, hogyan fejlődött főhősi humor a kissé introvertált család, az iskolák, a színészkedés és a fiatalkori írásai révén. Egyszerre pont elég is, jöhet a folytatás!

FOTÓ: HVG KIADÓ

Az abszurd humor mesterének története egy angol kisvárosban kezdődött 1939-ben, Weston-super-Mare-ben. Nem volt könnyű dolga a fiatal Johnnak, mert bár apjával nagyon bensőséges viszonyt ápolt, „omniphobiás” édesanyja folytonos szorongásával, pánikolásával nem könnyítette meg a család életét. Azonban a Cleese-humor már iskolás korában kiviláglott – bizarr viccekkel szórakoztatta osztálytársait, tanárait mindnyájuk örömére.

„Nem mintha a nevetés ne lenne goromba vagy pusztító. Ahogy az emberi viselkedés minden megnyilvánulása, ez is a szeretetteljestől a gyűlölködőig terjed. Utóbbi mocskos rasszista vicceket és durva ugratásokat takar, előbbi gyengéd és szívélyes tréfákat, és olyasféle együttérző humort, amely azt mondja, hogy „abszurd az emberi természet, de végül is mind egy csónakban evezünk”.

A könyvben sorokozó anekdoták, humoros sztorik nemcsak azt a mágikus folyamatot mutatják be, ahogy pallérozódott John Cleese humora az évek és a terhelés során, hanem egyben kiváló korképet is nyújt a korabeli angol társadalomról.

Bár tanárait kedvelte, sőt, volt, akiért kifejezetten rajongott, az oktatási rendszert azonban cseppet sem méltatta. Több ponton is kihangsúlyozza a történetek során, hogy gyakorlatilag semmi érdemi tudást nem szerzett az iskolapadban töltött évek alatt. Szerencsére a közös játék és sport szeretete is ebben a korszakban alakul ki, és felnőtt korára is megmaradt.

„Nem mondhatnám, hogy minden egyes szabályát értettem azoknak a játékoknak, amelyekben részt vettem, de ez a kisgyerekeket rendszerint nem nagyon érdekli. Egyszer néztem két sakkozó srácot, és észrevettem, hogy az egyik király nincs a táblán, és amikor ezt szóvá tettem, akkor annyit mondtak: 'Tudjuk.' Szóval az van, hogy minden egyes alkalommal megtanul az ember egy új szabályt, és végül már eleget tud ahhoz, hogy rendesen játsszon.”

Cambridge-ben tanult tovább, de nem csak jogot hallgatott, hiszen itt találkozott először a színjátszással, és bár érzése szerint nem volt meg benne az a bizonyos plusz, ami az igazi színészi vérmérséklethez kell, a színpadon ragadt, végérvényesen rabul ejtette az előadói pálya, és a

Footligths tagja lett. Társaival Amerikába is eljutott, ahol megismerte első feleségét, Connie-t.

„A New York-iak sokkal inkább feszültek, mint durvák. Amikor bementem egy trafikba, és a magániskolás modorommal így szóltam: – Elnézést, hogy zavarom, de roppantmód szeretnék vásárolni némi cigarettát, és ha lenne olyan jó, s engedné, hogy egy pillanatra rabol-

jam az idejét... – akkor rám üvöltöttek, hogy: – Mit akarsz? – mintha sértegetni kezdtem volna őket. De ha csak beléptem a boltjukba, és leplezetlen gyűlölettel mértem végig őket, majd annyit sziszegtem, hogy „Larks!”, akkor elmosolyodtak, szóba elegyedtek velem, és elmesélték, hogy miért hagyták ott a feleségüket.” Miután nemzetközi hírnévre szert téve hazatért, kiemelkedő színvonalú írásai és rendkívül egyedi színpadi megjelenése miatt egyre többször hívták fellépni. A jogász szakma tehát ugrott, azonban játszhatott a Broadway-n, és alkalmazta a BBC, ahol

olyan sztároknak írt szöveget, mint például David Frost vagy Peter Sellers. A BBC-nek különböző formációkban is dolgozott, míg végül összeállt néhány innen-onnan ismert szerzővel, név szerint Pelinnel, Idlelel, Jones-szal, Chapmannel, Gilliammal. A többi ugye már történelem. „Arra jöttem rá, hogy (...) szerettem egy csapat tagja lenni – kedveltem az együttműködést, a 'csapatszellemet', a belső poénokat, az összetartozás érzését, a támogatást, és mindezek egy olyan család érzését keltették bennem, amelyet nem tapasztaltam meg életemben. Nyilvánvaló, hogy még mindig szeretem ezt. A 2014-es Python-összeállítás legszebb emléke az volt, hogy az előadás végén a Python-csapat együtt vonult ki meghajolni.”

Természetesen egy csodálatos brit író, színész és meglehetősen sovány, magas valaki, Monty Python fenegyereke sem teheti meg rajongóival, hogy itt érjen véget a sztori. Korábbi nyilatkozatai szerint készül a folytatás, a második részben a tervek szerint a következő húsz év történetét meséli el, amiből nem hiányozhat majd a Monty Python, a Waczak Szálló vagy például a Hal neve: Wanda. Meglehetősen várjuk!

SIMONFALVI ANITA